

Utbildningsinspektion i Espedalsskolan, Saxemaraskolan och Skogsgårdsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Espedalsskolan, Saxemarskolan och Skogsgårdsskolan den 28-31 augusti 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

Beskrivningar och bedömningar i rapporten refererar, om inget annat sägs i texten, till samtliga tre skolor.

I skolorna intervjuades representanter för elever och personal, rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga

årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Espedalsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	91
Förskoleklass	20
Grundskola	135
Saxemaraskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	41
Förskoleklass	14
Grundskola	56
Skogsgårdsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	66
Förskoleklass	15
Grundskola	120

Källa: Rektorsområdets statistik

Espedalsskolan och Skogsgårdsskolan ligger i de södra delarna av det centrala Ronneby. Saxemaraskolan ligger i Saxemara, en by nära havet, 8 km från Ronneby. Skolorna, alla tre med årskurserna 1–6, förskoleklass och fritidshem, bildar tillsammans med sex förskolor Skogsgårdens rektorsområde. Till Espedalsskolan är Espedals, Volontärbackens och Hjorthöjdens förskolor knutna, till Saxemaraskolan hör Saxemara förskola och till Skogsgårdsskolan hör Skogsgårdens två förskolor. På Hjorthöjden finns också en öppen verksamhet för barn år 0-5 med föräldrar, som har öppet tre dagar i veckan under två timmar.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektörerna bedömer att Skogsgårdens rektorsområde arbetar aktivt för att ge eleverna en god kunskapsutveckling och att eleverna i såväl förskoleklassen som i grundskolan utvecklas i den riktningen som målen för skolformerna anger.

Eleverna upplever till största del skolmiljön som trygg och trivsamt samt att den ger bra betingelser för lärande. Skolorna bedriver ett aktivt och förebyggande värdegrundsarbete. Det finns också en god och väl utvecklad samverkan med föräldrarna. Elever och föräldrar är i huvudsak nöjda med verksamheten.

I rektorsområdet pågår ett systematiskt kvalitetsarbete och inspektörerna vill framhålla det genusperspektiv som finns i skolornas lokala arbetsplaner och i kvalitetsredovisningen.

Inspektörerna vill också gärna framhålla rektorsområdets fina skolgårdar och stimulerande utemiljöer.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Ämnet hem- och konsumentkunskap erbjuds inte så att eleverna har möjlighet att nå målen i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, kursplanen för hem- och konsumentkunskap).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Kvaliteten på åtgärdsprogrammen bör förbättras.
- Arbetet med likabehandlingsplanen bör förbättras vad gäller elevernas kännedom om och medverkan i framtagandet av planen.
- Rektorsområdet bör se över den samlade lärarkompetensen så att lärarnas ämneskompetens i ännu högre grad används i sådan undervisning som lärarna har utbildning för.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

Inspektörerna bedömer att Skogsgårdens rektorsområde arbetar aktivt för att ge eleverna en god kunskapsutveckling och att eleverna i såväl förskoleklassen som i grundskolan utvecklas i den riktningen som målen för skolformerna anger.

Tabell 1: Andel elever i procent som har nått de mål som mäts i nationella ämnesprov årskurs 5

År 2006	Espedalsskolan (16 elever)	Saxemaraskolan (8 elever)	Skogsgårdsskolan (21 elever)
Svenska	100	100	85,7
Matematik	100	100	81,0
Engelska	93,8	100	76,2

Källa: Rektorsområdets statistik

Mot bakgrund av att skolorna endast har en klass vardera i årskurs 5 och att därmed elevunderlaget är mycket litet, bör procentalen ovan tolkas med stor försiktighet.

Kvalitetsredovisningen 2005/2006 redogör för resultaten på nationella ämnesprov mellan åren 1999–2006. Sammantaget i rektorsområdets tre skolor nådde år 2006 93,3 procent av eleverna målen i svenska, 91,1 i matematik och 86,7 i engelska, vilket var det bästa sedan mätningarna påbörjades 1999.

Kvalitetsredovisningen uppger också att flera av de elever som inte nådde målen har gjort stora framsteg och kan med extra stöd under årskurs 6 uppnå godkända resultat innan de börjar årskurs 7.

Förutom uppföljning genom de nationella ämnesproven i årskurs 5 följs elevernas kunskapsutveckling bland annat genom så kallade läsutvecklingsscheman (LUS). Övriga ämnen har hittills inte följts upp på samma systematiska sätt. Genom ett påbörjat utvecklingsarbete i hela kommunen, det s.k. dialogarbetet, med fokus på förbättringsområdena jämställdhet, betyg och bedömning samt individuell utvecklingsplan, diskuterar lärarna nu de nationella målen för utbildningen, vilka kunskaper eleverna ska ha och hur de ska bedöma elevernas kunskaper. Elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen kommer att följas upp i ett digitalt uppföljningssystem som ska användas i kommunens alla skolor. Inspektörerna förutsätter att skolorna, i samband med kommunens utvecklingsarbete, fortsätter att arbeta aktivt för att förbättra kunskapsuppföljningen i alla ämnen.

Läroplanen framhåller att läraren, men ytterst rektorn, ska se till att alla elever får ett inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll i förhållande till stigande ålder och mognad. En viktig förutsättning för att eleverna ska kunna utöva inflytande i undervisningen är att de har kännedom om läroplanens och kursplanernas mål. Det framkommer i intervjuerna att lärarna i olika utsträckning arbetar med och lyckas med att göra målen kända för eleverna och att skapa förutsättningar för ett reellt elevinflytande. Bilden av att det finns en variation mellan lärarna och mellan skolorna verifieras i de observationer som inspektörerna genomför. Inspektörerna förutsätter att skolorna, i samband med kommunens utvecklingsarbete, fortsätter att utveckla arbetet med att tydliggöra målen för utbildningen och arbetar för att öka elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer så att kännedom om målen och inflytande inte är avhängigt den enskilde läraren.

Eleverna utvärderar sitt lärande på flera sätt, t.ex. genom enskild reflektion med diskussion efter lektionen. Eleven skriver ner sina reflektioner över vad han/hon lärt sig i en särskild bok. Lärare och föräldrar kommenterar sedan elevernas reflektioner.

Eleverna deltar också i planeringen av utvecklingssamtalet och i intervjuerna med föräldrar och elever framkommer att utvecklingssamtalen upplevs som välfungerande och att informationen är relevant och bra. På utvecklingssamtalet ger läraren en återkoppling av elevens kunskapsutveckling och elevens sociala utveckling. Tillsammans med eleven formulerar läraren framåtsyftande mål i en individuell utvecklingsplan. I de individuella utvecklingsplaner som inspektörerna har tagit del av varierar kvaliteten. I det pågående utvecklingsarbetet i kommunen ingår också att utveckla de individuella utvecklingsplanerna. Tanken är att de individuella utvecklingsplanerna skall ha samma struktur i hela kommunen och ingå i det digitala uppföljningssystemet. Inspektörerna förutsätter att skolorna fortsätter att arbeta aktivt för att förbättra kvaliteten på de individuella utvecklingsplanerna i samband med kommunens utvecklingsarbete.

Individanpassning och särskilt stöd

Rektorsområdet har rutiner för att identifiera och utreda barn i behov av särskilt stöd och arbetar för att göra tidiga insatser. Elevvårdsgrupp (EVG) finns för varje skola och träffas varannan vecka. Det finns också ett övergripande elevvårdsteam för hela rektorsområdet som träffas två gånger per termin för erfarenhetsutbyte och för genomgång av övergripande frågor. Kuratorn och skolpsykologen arbetar som stöd för personal och skolläda, med enskilda elever och med grupper av elever. Upptagningsområdets karaktär gör det nödvändigt med mycket kontakt med socialtjänst, habilitering, migrationsverk och barnpsykiatrisk ungdomsmottagning. Alla tre skolorna har tillgång till specialpedagogisk kompetens.

Arbetsgången är att lärare/arbetslag anmäler ärenden till elevvårdsgruppen. För varje elev som behöver särskilt stöd skall ett åtgärdsprogram upprättas där det framgår vad man vill åstadkomma och med vilka medel och metoder, vem gör vad, uppföljning och utvärdering. Åtgärdsprogrammet upprättas av ansvarig lärare med hjälp av specialpedagogen. I de åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av, kan kvaliteten förbättras så att åtgärdsprogrammet på ett bättre sätt omfattar elevens hela skolsituation genom en analys av lärmiljön och av elevens styrkor. Inspektörerna bedömer att arbetet med att upprätta åtgärdsprogram bör förbättras i dessa avseenden.

Studiehandledning på modersmålet erbjuds inte för alla elever på Espedalsskolan och Skogsgårdsskolan som behöver sådan handledning, vilket inte är förenligt med bestämmelserna i grundskoleförordningen. Dock erbjuder skolorna viss studiehandledning på arabiska i samband med modersmålsundervisningen. Se vidare i kommunrapporten.

Rektorn uppger att personalbudgeten ger, med mycket hård prioritering och effektivitet, möjlighet att skapa en god verksamhet på alla enheterna. Det som också oroar skolan något är att skolan får ta emot flera ”flyktingelever” som inte kan någon svenska och några av dessa elever har inte gått i skola alls tidigare. Här har skolan fått nyanställa en lärare extra på halvtid för att möta dessa behov.

Normer och värden

Inspektörerna bedömer, mot bakgrund av genomförda intervjuer, observationer och skolornas dokumentation, att eleverna till största del upplever skolmiljön som trygg och trivsam samt ger bra betingelser för elevernas lärande. Besöket ger också en bild av att förhållandet mellan vuxna och elever präglas av förtroende och ömsesidig respekt.

Skolorna bedriver ett aktivt och förebyggande värdegrundsarbete genom bl.a. kamratstödjare, fadderverksamhet, etiska samtal, värderingsövningar, rollspel och drama. Det finns jämställdhetsombud på skolorna och en viktig roll har också skolsköterskan, både i värdegrundsarbetet och i det hälsofrämjande arbetet. Skolsköterskan har en heltidstjänst i rektorsområdet, men rektorsområdet saknar skolläkare. Se vidare i kommunrapporten.

Rektorsområdet har upprättat en likabehandlingsplan, reviderad den 30 maj 2007, som inspektörerna bedömer i huvudsak uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Den 15 oktober 2006 trädde emellertid nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Intervjuade elever har i viss mån kännedom om likabehandlingsplanen men upplever sig inte i nämnvärd grad ha varit delaktiga vid planens upprättande. Inspektörerna bedömer att arbetet med likabehandlingsplanen bör förbättras i dessa avseenden. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Klassråd och elevråd genomförs regelbundet på skolorna och elevrådets arbete har utvärderats. Av elevintervjuerna framgår att eleverna tycker att klassråds- och elevrådsarbetet är meningsfullt och leder till konkreta resultat.

Det finns föräldraråd på samtliga skolor, föräldramöten och utvecklingssamtal genomförs regelbundet. Intervjuade föräldrar är nöjda med skolornas sätt att informera.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Arbetet inom rektorsområdet leds av en rektor och två biträdande rektorer. Alla tre skolledarna har lärarutbildning, har gått den statliga rektorsutbildningen och har lång pedagogisk erfarenhet. Rektorn har det övergripande ansvaret och det s.k. vardagsansvaret för Skogsgårdsskolan. De biträdande rektorerna har det s.k. vardagsansvaret för Espedalsskolan respektive Saxemaraskolan.

Till hjälp och som en viktig kanal ut till arbetslagen på skolorna i det pedagogiska utvecklingsarbetet har skolledningen s.k. utvecklingspedagoger. Skolorna del-

tar också, som tidigare nämnts, bl.a. i kommunens utvecklingsdialog med Myn-
digheten för skolutveckling. Inspektörerna bedömer att skolorna bedriver ett
systematiskt kvalitetsarbete och att rektorsområdets kvalitetsredovisning är
upprättad i enlighet med förordningens krav. Inspektörerna vill gärna som ett
gott exempel nämna det genusperspektiv som finns i skolornas lokala arbets-
planer och i kvalitetsredovisningen.

Tillgång till likvärdig utbildning

I Skogsgårdens rektorsområde erbjuds eleverna i huvudsak en utbildning i en-
lighet med författningarnas krav. Dock framgår av timplanen och av intervjuer-
na att eleverna inte ges möjlighet att nå samtliga mål för årskurs 5 i ämnet hem-
och konsumentkunskap, vilket inte är förenligt med bestämmelserna i grund-
skoleförordningen.

Cirka 25 procent av eleverna på Skogsgårdsskolan har utländsk bakgrund, med
nio olika modersmål. Motsvarande siffra på Espedalsskolan är cirka 30 procent,
med 12 olika modersmål. Antalet asylsökande elever på Espedalsskolan variera-
de mellan 4–8 elever under förra läsåret och uppgick vid inspektionstillfället till
7 elever. På Skogsgårdsskolan finns en heltidstjänst i svenska som andraspråk
och på Espedalsskolan finns 1,8 tjänster, varav 0,55 tjänst är knuten till skolans
asylsökande elever.

Modersmålsundervisning finns i arabiska och albanska. Rektorsområdet har
anmält önskemål om undervisning också i tyska, serbokroatiska och persiska.
Skolan har många språkgrupper med bara 1–2 elever och där behövs, enligt
rektorn, samordning i kommunen. Rektorsområdet har också lyft frågan angä-
ende utökat behov av resurser i svenska som andraspråk samt behov av inven-
tering av modersmålsstödet. Diskussion och inventering pågår i samråd med
rektor för Fredriksbergs rektorsområde som har ett övergripande samordnings-
ansvar och som också ansvarar för budget för modersmålsundervisning och
undervisning i svenska som andraspråk.

Resurser

Enligt kvalitetsredovisningen 2005/2006 var inte tilldelade medel tillräckliga för
att ge verksamheten möjlighet att nå bästa måluppfyllelse, en situation som
kvarstår enligt rektorn. Rektorn uppger att tilldelade medel för övriga kostnader
inte är tillräckliga. Beslutad neddragning med cirka 40 procent av anslag för
pedagogiskt materiel/läromedel för år 2007 försvårar situationen ytterligare och
kommer enligt rektorn att bli än mer märkbar under höstterminen 2007 då in-
köp av läromedel ska göras. Enligt rektorn har skolan ett stort behov av att
förnya datorbeståndet och övrig teknisk utrustning, läromedel samt inköp av
kompensatoriska läromedel för elever i behov av stöd. Personalförstärkning har
skett med 0,5 tjänst specialpedagog på Skogsgårdsskolan samt med 0,75 tjänst
förskoleklass/fritidshem på Espedalsskolan. För att nå ökad måluppfyllelse
behövs dock tillskott av medel för att ytterligare stödja de elever som behöver
extra stöd, enligt rektorn. Rektorn anser att det framför allt är på Skogsgårds-
skolan och Saxemaraskolan som det har blivit bättre.

Av inskickad dokumentation och intervjuerna framgår att så gott som samtliga
pedagoger har lärarexamen eller annan pedagogisk högskoleutbildning. Flertalet
lärare har också utbildning i de ämnen som de i huvudsak undervisar och samt-
liga tre skolor har också tillgång till specialpedagogisk kompetens. Skolorna är
organiserade utifrån ett klassläraresystem, men lärarna försöker använda varand-
ras kompetenser för att undervisa i de ämnen de har utbildning i när det går, de

försöker ta varandras klasser i de ämnen som de har utbildning i, men det händer också att lärare får undervisa i ämnen som de inte har utbildning i. Skolledningen arbetar aktivt för att använda lärarna i de ämnen de har utbildning för, men det är inte alltid detta fungerar. På grundval av inskickad dokumentation i form av personalöversikter och intervjusvar bedömer dock inspektörerna att rektorsområdet ytterligare bör se över den samlade lärarkompetensen så att lärarnas ämneskompetens i ännu högre grad används i sådan undervisning som lärarna har utbildning för.

Inspektörerna bedömer, mot bakgrund av intervjuerna, att skolornas läromedel, och utrustning, inklusive datorutrustning, i huvudsak är tidsenlig och i gott skick. Dock framkommer i flera intervjuer att vissa läromedel är slitna.

Skolornas lokaler är ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs. Inspektörerna vill gärna framhålla rektorsområdets fina skolgårdar och stimulerande utemiljö.

Datum	Ort
2008-01-31	Lund

Gösta Karlsson
Ebba Svartz